

Fortællingen om De blinde (fra kilderne ved Vejby), Ulvens hjemkomst og Thors ged i ulveklæde.

Stig L Andersson, marts 2016.

.... Hvad er ukendt landskab? At søge efter noget, der er ukendt er i videnskabelig forstand ikke muligt. Man kan ikke finde andet end det, man har besluttet sig for at lede efter. Alene af den grund, at man ikke har øje for det, man ikke leder efter. Det se-te afhænger af øjet, der ser, som det hedder. Jeg ser en ulv og ulven ser jeg. Den går hvileløst rundt deroppe i de nordsjæl-landske skove. Mit fornavn er Stig. Det kommer fra oldnordisk Stigr, der er en forkortelse af Stígandr, der blev brugt om ham, der vandrer, om ham, der søger. Søger efter noget på sin vej, sin sti. At søge efter noget, der er ukendt er kun muligt i kunstne-risk forstand.

Jeg foretrækker at kalde denne søgen en søgen efter *Den æsteti-ske Naturfølelse*.¹

Den æstetiske Naturfølelse er funderet i vores sansemæssige føl-somhed. Det er en subjektiv sansning, og således ikke knyttet til en egenskab ved et objekt, som træet, ulven eller skyerne. Men som det man mærker, fornemmer ved sansningen af træet, ul-ven eller skyen. *Den æstetiske Naturfølelse* er måden vi forholder os på over for det vi sanser. Det er æstetik som sansning, ikke æstetik som hvordan noget ser ud. *Den æstetiske Naturfølelse* er det skønne i naturen, som mærkes i mødet med naturens orden som vinden, lyset i skyerne og lydene af insekter. Det er som at se uden syn.

Den æstetiske Naturfølelse er unddraget forstanden. *Enhver skøn-hedsforestilling går tabt, når vi bestemmer tingene ud fra forstandens begreber* (ref. Immanuel Kant)²

Netop skønhedsforestillingen er den oplevede oplevelse. Når vi står ansigt til ansigt med naturens processer, det skønne i natu-ren, stimuleres vores livsfølelse, skaberkraften og vores forun-dring, der senere bliver til tænk-somhed og refleksion, og siden

---

¹ Fotografier af hhv. mit højre og venstre øje optaget på Rigshospitalets øjenklinik i 2015.

² Kant, Immanuel: *Om känslan af det Sköna och Höga*. Öfwersättning. Kumblinska tryckeriet, 1796. Tilhørte Ludvig Bergdahl.

til erkendelse. Det var vel det, der fik P.C. Skovgaard og J. Th. Lundbye til i 1843 at vandre fra København til Vejby, for at indsamle naturindtryk, skitsere, gøre vejroptegnelser, observere træernes vækstform og samtale.³ Samtale om *Den æstetiske Naturfølelse*, som var deres fælles mål.

De samlede ind, registrerede og foldede den poetiske side af naturens processer ud i senere malerier. Det var denne sommervandring og ny erkendelse, der udfoldede sig i Lundbyes billede af en strand med køer, der væmmede de royale gæster på Charlottenborg udstillingen året efter, i en sådan grad at de måtte holde sig for næsen, hoste og skynde sig ud af lokalet.

Mødet med naturens processer skaber i os en længsel efter den lykkefølelse, der er tæt forbundet med skønheden. Ved skønheden i skyernes form, deres forvandling og lys, de hvide, grålige, blålige, røde og dybsorte toner, der skifter mens vi observerer dem i en sen efterårsdag i september.

Søren Kierkegaard udbryder i *Lovtale om Efteråret*, at han ikke ville være til hvis ikke det var for, at *hvert Efteraar vilde jeg leve den Maaned. Eller jeg vilde leve skjult som en Tanke, indtil Efteraaret kom, da jeg blev en Sky ... (når) Efteraaret kommer, kaster jeg mig i en Vogn, trækker Forlæderets Overdyne helt op over Hovedet, hylder mig i en Kappe – saa kun mine Øine blive tilbage, med hvilke jeg griber efter Eder. Naar da Kudsken kjører saa hurtigt som Heste formaae det (ak ak hvad er dog dette mod Skyer) da er det mig, som var jeg ogsaa blevet en Sky.*

Der er et andet begreb, som knytter sig til *Den æstetiske Naturfølelse*. Det er *frihedsfølelsen*. Når ulven vandrer, når jeg vandrer og gør det i naturen, indfinder sig en frihedsfølelse, der ikke kan beskrives i det rationelle sprog.

Den tyske digter Friedrich Schiller formulerer, at det er *gennem skønhed, vi når frem til frihed*. I det æstetiske forenes sansemæssighed og fornuft, som vi ellers har adskilt i vor civilisation. Schiller er her inde på det samme komplementaritetens synspunkt, som Bohr formulerede i Kvantemekanikken.

Men Schiller tager fat i det, der gælder for hverdagsfysikken, den makroverden vi lever og ånder i.

---

³ Schouw, Joakim Frederik: *Skildring af Vejrligets Tilstand i Danmark med 4 tavler*. København 1826.

Den æstetiske Naturfølelse er det rum, hvor en anden form for viden end den logisk-begrebslige kommer til udtryk. Hvor vi i den begrebslige erkendelse lægger afstand til indholdet, er denne afstand ophævet i den umiddelbare og fordringsløse sansning. Denne sansning bliver til en særlig form for erfaring, hvor vi bliver mere og mere sikre på at vores ”mavefornemmelse” har gyldighed, når vi skal træffe en beslutning. Vi kalder typisk denne evne for *intuition*.

Med intuitionen erkender vi verden i dens umiddelbare nærvær frem for i en begrebslig afstand. Intuitionen angår som også *Den æstetiske Naturfølelse*, det individuelle; mens logikken angår det almene. Derfor påpeger den italienske filosof Croce, at den *intuitive viden* går forud for den logiske, da vi først erfarer det individuelle, og siden gør vi det alment. Det er i mødet med naturens processer at denne form for intuitiv viden, er særligt skærpet. Det er dér, i mødet med *Den æstetiske Naturfølelse* vi omfavnes og mærker det, vi ikke ser.

Er det mon ulven, der toner frem i Carl Frederich Hill's tegning MM 20548⁴. Ulven er antydet med blyant i et landskab af rød pastel og gul sky, der er trukket op med samme blyantstreg som dyret. Klippemassivet ligner mere en hætte som ligner bjergene Gore Stig i den nordvestlige og ulverige del af Ukraine. Nederst i højre side af tegningen står et tekststykke med ordene *För ethers eg land, att ej premissjkuta* fordelt over to linjer.

Hvis vi antager at *premissjkuta* også er *premis* = præmis og *skjuta* = skyde, og *ethers* refererer til den organisk kemiske forbindelse *Ether*⁵ (æter), som er en kombination af grundstofferne, et iltatom (af det 8. grundstof i Det periodiske System) med to kulstofatomer (af det 6. grundstof i Det periodiske System). På Hospitalet hvor Hill levede blev Ether brugt til bedøvelse. Kan det tænkes at der i teksten står, at præmissen for ikke at skyde (Ulven) er brug af Ether.

At bruge Ether fremfor at skyde, at bedøve ulven, vildskaben, urvildskaben i os og trangen til frihed, at tæmme og forme vores indre natur som den ydre, vi lever i, så alt kommer under kontrol og kan styres.

---

⁴ Scannet kopi af Carl Frederich Hill's tegning MM 20548 med mål 21 x 34 cm.

⁵ Lille flaske med flydende Ether.

Tegningen viser naturen som det rå og usentimentale, som det, der vækker i os alt, der er fyldt med patos og følelse af på én gang storhed og ensomhed. Dér står den, Ulven midt i en kraftfuld og udsat egn, som en Udgård af klipper, ødemarker og tætte skove, skitseret med abrupte kulstreger hugget ned i papiret, der skaber et sted, hvor vi bliver ude af os selv og tvinges til at leve uden alt medmenneskeligt. Som jætternes land for det vilde og utæmmede, den både livgivende og destruktive natur, voldsomt vejr med regn, sne og kulde.

Ulven skildres som den udsatte, der i ensomhed og desperation søger efter sin suverænitet i naturen. Hvis vi drejer tegningen 90 grader, træder netop det kantede klippemassiv frem som ulvehovedet. Selvet dyret i tegningen, er uden hoved som i andre af Hill's tegninger har gevir, snabel eller fjerpragt. Men her blot en urform. Det er nok urdyret, den tilstand, der ligger lige før det bliver til en art, til et individ og før det får identitet og finder sin suverænitet. Altså en urulv tilstand. Når dette urdyr holdes sammen med den hættelignende form, bliver det til bjerget Ulvs Hoved og til Rødhætte. Det er Grå Ulven, der er fadder til de andre ulve.

Ulven er forvandlingens kunst som skyerne om Efteråret. Thors hammer Mjølner var forsynet med ulvehovedet dér, hvor grebet afsluttes. Mjølner skifter i størrelse afhængig af om den skal ligge i lommen, hænge om halsen eller kastes rundt i luften og skabe Thors vejr, tordenvejret med lyn og gnister. Mjølner er trofast og kommer altid tilbage efter at have været kastet. Bare ikke Fenris, der blev bundet og holdt inde i hulen i Udgård. Et landområde af klipper, ødemarker og tætte skove, som omkring Rudolfs Tegners Museum, og jætterne, som boede der, spiste fiskene i vandet og dyrene i skoven, for der var ikke noget frugtbart land. Halvguden Loke er født i Udgård, og far til Fenrisulven⁶, der nu står bundet med Gleipner, der var gjort af fiskenes ånde, fuglenes spyt, bjørnenes sener og bjergenes styrke, træernes rødder, lyden af kattepoter og kvindeskæg. Fenris lod sig binde og fik i pant guden Tyr's hånd⁷, og står i hulen indtil *ødelæggelserne kommer i Ragnarok (í ragnarøk rjúfendr*

---

⁶ Ulvepels, der er rullet og holdt sammen og på plads af et reb.

⁷ Hånd i grundstoffet aluminium, som jeg har fundet hos en handskemager i Venedig, Italien.

koma), hvor Fenris ifølge *Vølvens Spådom* skal slås med Guderne og slå de stærkeste af dem ihjel.

Ragnarok, der kommer af *agna røk*, gudernes sidste skæbne eller gudernes endelige afslutning. Ordet anvendes også om den jordiske verdens opløsning og fuldstændige ødelæggelse, og kun én eneste gang forekommer *aldar røk*, verdens allersidste skæbne, i den store digtsamling *Edda*. Derefter gror en ny Verden frem.

Dette er den store nordiske Ragnarok-gåde: En verdensafslutning, der betød gudernes undergang. Det er en voldsom modsætning til den kristne lære, udbredt i det sydlige Europa, hvor dommedagen var Guds store sejr over det onde, over djævel og trolde.

De Blinde bærer på liget af Helene, kvinden, der blev skyllet i land ved Gilleleje et sted, der endnu ikke havde noget navn. Det siges at hun kom fra Skövde i Skåne, at hun var blevet dræbt, røvet og smidt i havet og nu fundet af lokale fiskere fra Gilleleje. De tog hende op af vandet for at bære hende til kirkegården. Men hun gled fra dem, da den ene fisker brokkede sig over hendes vægt, bandede og svovlede (af det 16. grundstof i Det periodiske System), og hun forsvandt fra dem ned i mudderet og væk var hun. Helene i mudderet⁸. Mudderet som er grundlag for de byggesten, der er brændt til munketeglsten⁹, som Esum Kloster og mange andre byggerier i det Nordsjællandske landskab er bygget op af ved simpel stabling, forbandt og kalkstensmørtel med brændt kalk (CaO) som bindemiddel, der blev brugt første gang for omkring 4.000 f.Kr.

Fiskerne bærer på den døde kvindekrop, som var det en byrde og deres skæbne. Hun havde allerede læst deres skæbne og længe før hun gled ned i mudderet, var de udvalgt til at finde hende og bringe hende derhen, så kilderne kunne springe.

Motivet med de bærende og den bårne i Rudolph Tegnens værk *De Blinde*¹⁰, der står i gips, gaze og kalk båret af et usikkert, nærmest nervøst træskelet, stoppet midt i en skabelsesproces,

---

⁸ Mudder i glas fra der hvor Helene sank ned. Morænelersområde gengivet på kortet i Nordøstsjælland Geologi ved V. Milthers, DGU V. Række, Nr. 3, København 1922.

⁹ Teglsten fundet ved Esum Kloster.

¹⁰ 24 fotografiske gengivelse af den ufærdige skulptur *De Blinde* af Rudolph Tegner, der er baseret på tegninger og skitser fra hans rejse i Marrakech, er ophængt i hjørnet af udstillingsrummet.

der får tanken om relationen til *Arternes Oprindelse* af Charles Darwin, vækket.

Værket oversættes umiddelbart efter Det moderne Gennembrud, der rask fører Danmark ind i den moderne europæiske kontekst, af J.P. Jacobsen 1872. J.P. Jacobsen har slægtskab med Rudolph Tegner. De er begge på én og samme tid neoromantikere og symbolister, og hvor Tegner er forankret i klassisk græsk skønhedsideal, og hans skulpturer er som kæmpe bjerge, man enten må forcere eller gå udenom, for at komme forbi. Det gør stort indtryk. Tegnens skulpturer står som fjeldet, står oprejst som Tisvildemalernes tæt pakkede og takkede fyrretræer og peger på noget andet end horisontens udstrakthed som dominerede i Dansk Guldalder. Det peger på ugenomsigtighed. Det begrænser udsynet, som Guldalderens kunstnere gjorde uendeligt, fra detaljen i blomsten i billedets forgrund, der kunne artbestemmes iht. Carl von Linné's klassificeringssystem over mellemgrund til baggrund, hvor alt tåger til i ophøjet Guddommelighed og vejrligets skyer. I Tegnens store volumener og Tisvildemalernes fyrreskove er alt holdt skjult og gør rummet de står i, dramatisk. Skulpturer har nødtørftige sokler, der er utilpasset, både rummet og det de bærer, og ofte er de gået i stykker. De er egentlig slet ikke sokler, men en slags kasser, så skulpturerne kommer fri af gulvet. Den egentlige sokkel er vægfladen, baggrunden, der fronter skulpturen. Som baggrunden i maleriet, der fronter forgrundens indhold af planter, sten og andet dét lokale sted, de afbilder.

Skulpturerne står op ad væggene, op mod disse grå vægflader i dette enorme og moderne jernbeton hus, der lukker sig om indholdet som et bjerg med indre hulrum. Bygningsbjerget med sine skarpe mineralske kanter ligger roligt i det store bakkede hedelandskab med gamle træer og vilde dyr – og ulven, som er et sted derude i det øde.

Dér vogter hyrdens og dyreflokkens gud, der beskytter dem mod ulven. Det er Pan, der med bukkeben og klove er Gud for bjergenes liv og den vilde jagt i det klassiske Grækenland. Inde i Rudolph Tegnens betonbjerg hviler Pan med sin tagrørs fløjte, i brændt ler i en rede af stødtræ, der er mere eller mindre flænset og forrevent. Revet op, som har det været angrebet af vilde

dyr.¹¹ Det er vilde dyr, der har nedlejret sig i træets vækst, og som i skulpturen gror ud af kompositionen. Pan jagter Syrinx og gør det til det punkt hvor hendes eneste udvej er at forvandle sig til de bløde og eftergivne tagrør i vandkanten. Pan plukker tagrørene og gør sig en fløjte, som han navngiver efter hende, han ikke kunne nå¹². En syrinx er et sjældent forekommen og væskefyldt hulrum i rygmarven, som også skulpturen har et indre hulrum, hvori Pan har taget ophold.

Rudolph Tegner så Michelangelo i Rom og blev overvældet af de store volumener, overvældet af de voldsomme klippeformer og de udhuggede figurer i Trevi Fontænen, hvor vandet fosser ud over et forvredet stenlandskab af hvidt marmor. Former og betydning er som groet ud af den samlede komposition, med bygningens gavl som sokkel og vægflade, som stenen hvor manden arbejder sig ud eller ind i som i Michelangelo's Prigioni (Fangerne), der blev til i årene 1520-32.

De Blinde er anderledes. Skulpturen er ufærdig. Den er lille og friskrabet af væggene. Den står på en vogn med 4 små hjul og kan let flyttes rundt. *De Blinde* skikkelser bærer en kvinde formet som en søjle, der er symbolet på menneskets stræben i livet. Men en søjle gør det ikke alene, som også Antikkens søjler skal der mindst to til for at skabe en port, en vej ind til Solen. Ved indgangen til Tegnens bjerg står to søjler, der danner en port. En port ind i hulen og en port ud og op til Solens gang i firmamentet.

Hver dag følger to ulve med solen fra den står op til den går ned. Det er denne daglige gang, der en dag fører til at de når at sønderrive den inden solnedgang. Der løber en ulv foran solen, den er søn af Fenris, og der løber en efter, der betegnes som Skoll. To i alt hen over himlen. Det er solulvenes skæbne. At sluge Solen.

Men inden Solen bliver slugt, vil den føde en datter. Det kan man læse om i det store islandske digterværk *Edda*. Her står at *fimbulvinteren indtræder, fordi solen er opslugt af ulven*, og den

---

¹¹ Stykker af flænset og forrevent træ. Spor efter ulven fundet i skoven arrangeret på tapetserbordet.

¹² Fløjten Syrinx i tagrør er fundet hos en forhandler af klassiske musikinstrumenter i Hamburg, Tyskland.

svinder atter, fordi Solens datter er vokset til og overtager sin moders varmende og velgørende virke. Således bliver Solens opslugning årsagen til Ragnarok, og dens fornyelse bliver indledning til det nye verdensliv.

Det er et almindeligt naturfænomen heroppe mod nord, at der tæt på solen kan ses brogede lyspletter. De er fremkaldte ved solstrålernes brydning igennem skyerne. Især om efteråret kan det observeres.

Solpletternes videnskabelige navn er bisole, og i folkelig munde kaldet Solulve, der følger Solen. På islandsk hedder det, at solen er i »úlfakreppu« (i ulveklemme) ☽: angrebet af ulve fra begge sider.

Søren Kierkegaard skriver i AA Journalen del AA, 1835 om Helene fra Skövde under sit rekonvalescensophold i Vejby og Tisvilde:

Nede i Stranden ligger nu den Steen, hvorpaa Helene af Skövde skal være kommet seilende; den skal være synlig ved Ebbe-Tid. Sagnet fortæller, at da de vilde bære hendes Lig til Kirkegaarden, kunde de ikke komme længere end hertil, hvor hendes Gravhøi findes, og at ved samme Leilighed de tre Kilder sprang frem af Jorden.

Helenekilde, der er 3 kilder, er både kilden hvor du drikker af samme vand som fra Mimers brønd, det helsebringende vand, og drikker af det vand, der giver dig fysisk genopretning, og det vand, der giver dig mental bedring. Det er ret vildt at de tre gamle kilder springer igen og ved Helenekilden i Nordsjælland. Kilden Mimers Brønd ligger ved træet Yggdrasils rødder¹³. Vandet er her fyldt med visdom¹⁴ og den tilhører den klogeste mand, Mimer, der drak sig til klogskab.

Det var her Odin mistede sit ene øje til Mimer for at få lov til at drikke af det både mentalt og fysisk helende vand. Da fiskerne, der fandt Helene, siden drak af det nysprungne kildevand, gik det dem som med Odin. De blev til blinde. Nu bærer de på Helene i den ufærdige skulptur af Rudolf Tegner, der er konstrueret på et skelet af træ. Det samme træ, som skulpturen Pan også

---

¹³ Træstykker, der er fundet i Nordsjællands skove er arrangeret på et spejl og udstillet sammen med noget af den opgravede og forstenede tørv. Tørvemose.

¹⁴ Tørven er fra dengang det hed "Der er ulve i mosen". Da ulven i sin tid var fordrevet fra Danmark skiftede udtrykket til "der er ugler i mosen. Uglen er af Rudolph Tegner, 1937-38, i gips.

er gjort af, af Taks, som vokser i store mængder i landskabet omkring.

Ved nogle andre af Yggdrasils rødder, ved Urds brønd, sidder de 3 skæbnegudinder og spinder vores livstråde, som er dem, der bestemmer vores livsforløb og livslængde. Vores skæbne. Det siges, at de tre hhv. står for det, som har været (det er Urd), det værende og det, der skal komme.

Hver dag tager de vand fra brønden og hælder det over træets grene for at holde dem i live.

Yggdrasils grene og krone vokser ind i himlen, og i J. Th. Lundbyes skitser, som Studie af Trætop og Skyer og de mange blyantstegninger og raderinger fra feltstudier, er det netop disse filtrede opadstræbende grene mod himlen, der griber ud efter de hastigt drivende skyer, der er observeret og nedfældet, og den samme erfaring Søren Kierkegaard gør sig her i det Nordsjællandske kun 10 år før Tisvilde Guldalderen springer ud.

Kierkegaard sanser naturen, dens processer og hans tro blomstrer frem og *Den æstetiske Naturfølelse* fylder ham med nyt liv de næste 20 år inden han dør uden at J. Th. Lundbye og han når at mødes. På forunderlig vis er deres skæbne bundet, vævet og flettet sammen af de tre Norners arbejde. Det var her oppe i det Nordsjællandske og under sit ophold han oplevede sit første åndelige skybrud. Ude i det lokale vejr, i Thors vejr og i regnen, så han skyens forvandlingskunst.

Yggdrasil har 3 rødder, der vokser ind i 3 forskellige verdener. Den ene af rødderne går til Asgård, gudernes hjem; den anden til Udgård, hvor jætterne bor; og den tredje går til det underjordiske regnvåde og kolde Dødsrige. Under hver af de 3 rødder springer en kilde.

I Udgård springer Mimers brønd med visdommens vand; under Asgård Urds brønd, hvor gudinderne hver dag henter vand til træet, og den dug, der falder fra dets blade, holder Jorden grøn. Det er her Helene sank ned i mudderet og sørger for at de 3 kilder ved Helenekilde bliver ved med at være helende, give visdom og næring til de nordsjællandske skove. Gudinderne kender til verdens skæbne som var nordboernes vigtigste lov.

Nogenlunde samtidig med at Ragnarok blev nedskrevet blev Cistercienserordenen stiftet i klosteret i Molesmes i

Coltanskoven 200 km SØ fra Paris. De blev kaldt Gråbrødre, Gråmunke. Senere blev det overtaget af Franciskanerne, og cistercienserne kaldtes da de hvide munke, *Fratres eremitae* og *Monachi albi*.

Første ordensdragt var brun. Den blev senere skiftet til en halvlang hvid eller gullighvid tunika af ubleget uld, sort bælte og kappe, cuculla. Ved fysisk arbejde blev den udskiftet med sort skapular med hætte, caputium.

Monastisk skapular består af et stort stykke klæde, der bæres over skuldrene og dækker både bryst og ryg. Ofte nåede det helt ned til knæene. Skapularen havde forskellig form og farve som grå, brun eller lys.

Hvid cuculla blev båret ved korbønnen. Grå cuculla blev båret uden for klosteret og i skovene på vej i det ukendte landskab.

Uden for det, der i dag står tilbage af Esrums Kloster efter at Frederik d. 2 havde revet det meste ned, for at genbruge teglstene til andet byggeri som Kronborg og Christiansborg, fandt man for nogle år siden nogle hundrede murede teglstensgrave. En af disse er taget op og ligger nu på 1. Sal udstillet på Esrums Kloster. I graven ligger skelettet af en munk. Til højre for munkens fod er et aftryk af en pote i en munkesten. Dyret har gået hen over leret i støbeformen inden den endnu var tør og brændt til teglsten¹⁵.

Den første migrationsvandring af den indoeuropæiske befolkning, begyndte for 5-6.000 år siden i Afrika. En vandring over land og vand, hvor der var fri bevægelighed og kun naturens beskaffenhed satte grænser. Migrationen var ikke kun en vandring fra de pontisk-kaspiske stepper og vestpå ind i Europa. Den var todelt, og den anden vandring var østpå ind i Asien. Vandringerne har samme kulturelle og genetiske ophav, samme historie, skikke og gener.

Vi i Norden, er efterkommere af de indoeuropæiske vandrere, og er ikke blot genetisk, men også kulturelt forbundet med dem, der vandrede østpå til Indien og Himalaya. Derfor finder vi komparative ligheder mellem Vest og Øst.

---

¹⁵ Foto af sporet, der kan besigtiges på Esrums Kloster. Øverst på kanten af en opgravet grav fundet uden for klostrets byggeri.

I det vestlige Himalaya lever en dardisk-sproget befolkning, Kalash-folket, som vi deler dna og kultur med. Vi ligner hinanden så meget, at det kan være vanskeligt at se, om den lyshårede pige med blå øjne er fra Norden eller fra Ladakh-regionen i det nordlige Indien.

Med på vandringen var historien om en navnløs lyshåret pige med blå øjne og lys hud, der blev sendt afsted med brød, tørret kød¹⁶ og mælk til sin bedstemor. På vejen gennem skoven mødte pigen en ulv, der spurgte hvor hun var på vej hen. Pigen fortalte det og ulven spurgte hvilken af de to veje, Synålsvejen eller Knappenålsvejen, hun ville tage. Synålsvejen. Ulven tog den anden vej. Ulven dræbte bedstemoderen, satte noget af hendes flåede kød i spisekammeret og fyldte en flaske med hendes blod.

Da den lille lyshårede pige kom, bad ulven hende om at spise kødet og drikke af flasken. Ulven beder derpå pigen klæde sig af og lægge sig i sengen hos ham. Oppe i sengen undrer pigen sig over hvordan bedstemor ser ud, bredskuldret og håret som ulven er. Da hun spørger hvorfor bedstemoderen har så stor en mund, svarer ulven at det er for bedre at kunne fortære hende, ... hun rødmer og svarer at hun er nødt til at gå. Tøvende lader ulven hende gå og binder en uldtråd til hendes fod. Det er blevet mørkt og tæt på at være blodmåne. Udenfor fæstner pigen uldtråden til et rødt oplyst nåletræ, et enebærtræ, og løber ... udenfor Palmyra ligger et kapel gravet ind i klippesiden øverst oppe på Maloulas bjerg. Kapellet hører til det 1.700 år gamle St. Sergius-kloster, som er et af verdens ældste og bygget på ruinerne af et førkristent tempel. Ved indgangen til kapellet står en skulptur af Jomfru Maria.

I kapellet stod indtil for nyligt en lille glasflaske forseglet med et glaslåg. Flasken indeholdt blod, der hvert år på en bestemt dato og et bestemt klokkeslag, blev flydende. Pigen havde taget det med, da hun nu var blevet voksen og var på Pilgrimstur, og sat flasken ind i et lille skab ved korset med den korsfæstede Jesus.¹⁷

Jesus talte aramæisk. Det aramæiske sprog opstod for over 4.000 år siden, samtidig med at kalkstensmørtlen blev opdaget,

---

¹⁶ Det tørrede kød er indpakket i brunt papir og sejl garn. Det er vaccumpakket.

¹⁷ I Venedig fandt jeg for nogle år siden, en lille glasflaske af samme type som dén, Rødhætte satte ind i skabet.

som et imperiesprog i det babyloniske rige og brugt som handelsprog, når uld skulle sælges og bronze købes. Det var det sprog Jesus talte da han vækkede synagogeforstanderens døde datter til live: "Thalita koum" og "athóbizha", "*Lille pige, jeg siger dig, rejs dig op!*" (Markus ev. 5,41.)

For at holde onde ånder og ulve væk, havde man i Norden tradition for at hænge nåletræsgrene op på væggene inde i huse-
ne. En skik, der efter kristendommen ændrede karakter til julens pyntegran. Hos dardisk-folket anses nåletræet for helligt, og enebærtræerne som rensende og helende, og fordriver onde ånder. I vintersolhvervs ritualet indgår enebærtræet. Sanglegene *Så går vi rundt om en Enebærbusk*, er en endeløs opremsning af husgerningsflittige gøremål fra mandag morgen og ugen igennem i hjemmet, der ender med, at alle går til kirke tidligt søndag morgen – og så gentager det hele sig endnu engang og endnu engang, ... Centralt står Enebærbusken, som samlingssted for samvær og samliv.

I nyere tid har pigen fået rød hætte. Det interessante forhold mellem seksualitet og kannibalisme; pigen, der bliver voksen ved fysisk at indtage bedstemoderens legeme og blod udgår, og erstattes af en ny fortælling om, at ulven fortærer lille rødhætte, der i andre udgaver frelser af en ny figur, der indsættes i fortællingen, nemlig jægeren. Det er Brødrene Grimm, der indfører Jægeren og gør ham til Frelseren. Det er også dem, der skriver scenen hvor Rødhætte lægger sig op i sengen til ulven, ud af fortællingen. Grimm fjernede hvad man anså for grusomt, og seksualiteten fra eventyret. Rødhætte blev efterhånden sødere og sødere, og ulven forblev et symbol på det farlige og den røde hætte blev et symbol på menstruation, rødme og voldsomme følelser.

Da en jæger finder resterne af den døde pige i skoven, observerer han, at hun er revet og flået flere steder på kroppen, i en forfatning som Tegnens skulptur Pan. Hun er bidt i struben af et godt 50 mm bredt bid, hvilket svarer til afstanden mellem en ulvs hjørnetænder. Ulve begynder oftest at æde fra et eller flere af de åbne sår og det går hurtigt med at fortære byttet, så kun rengnavede knogler og skind ligger tilbage. Jægeren leder efter ekskrementer, der er 100-120 mm lange og godt 30 mm i

diameter, mørkegrå og lagt på forhøjninger i terrænet, som på jordtoppe, sten eller træstubbe, efter at ulven har skrabet i jorden med bagpoterne. Han finder ikke noget. Han finder noget andet. I den mudrede skovbund, der er revet op, er sporene tydelige af både for- og bagpoter. Han måler forpoterne¹⁸ til 110 mm lange og 100 mm brede; bagpoterne til 90 mm lange og 70 mm brede. Jægeren genkender gangarten. Skridtlængden er flere steder 1.000 mm hvor ulven er i trav, der er den mest almindelige gangart, og længere væk op til 1.700 mm, hvor ulven er sat over i spring. De første sporaftryk i sporstillingen er forpoterne i højre side af gangretningens midterlinje, og bagpoterne er i venstre side af linjen. Længere væk har den sat bagpoterne ned i forpoternes spor ved spring.

Den døde pige ligger livløst i skovbundens førne. Hendes sidste måltid, nadveren, modtagelsen af bedstemoderens legeme og blod, som ulven gav hende, gør hende nærværende, realpræsens, nu hvor ulven har taget af hendes blod og legeme.

Jægeren tager pigen op og gentager: Lille pige, jeg siger dig, rejs dig op! Indtil ..... Ulven begyndte sin vandring. For mere end 800.000 år siden skilte ulvene i Himalaya sig fra deres stamfader. Det er 650.000 år før de eurasiske ulve skilte sig fra stamfaderen / fædrene, og vandrede op gennem Europa. Himalayaulven er en selvstændig race med DNA forskellig fra de europæiske ulve. Den lever i nåletræsskovene i de højeste bjerge og har en kraftig, ulden og mørkegrå pels med lyse felter. Den kan modstå ekstrem kulde. Der lever 3 racer af ulve i Himalaya-regionen, den grå ulv, den indiske ulv og himalayaulven. Det er meget sandsynligt, at det er her i den vilde natur med gletsjere, skove og forvredne stenområder, gennem geologiske processer, stamulven har sin oprindelse.

For blot 15.000 år siden begyndte mennesket og ulven at nærme sig hinanden. Betegnelsen *ulv* stammer fra det oldnordiske *ulfr*, der kommer fra det ældre oldengelske *wulf*. Det ulverelaterede navn *Wolfhroc* fra førkristlige germanere, betyder Ulvefrakke.

Den latinske betegnelse *lupus* fra *canis lupus*, gråulven, er et låneord fra Sabinerne, der har græsk oprindelse, og henviser til

---

¹⁸ Højre forbens trædepude gengivet som stempel i mål 1:1.

den *løvefodede* og pelsens *lys*. Sabinerne kommer ikke fra Grækenland, som man troede i Antikken, men er et af de indoeuropæiske folkeslag, der bosatte sig på den Apenniniske halvø, som vi kalder Italien, i det 2. Årtusinde f.Kr.

Jægeren, der har rødder i *Sabinium*¹⁹, fortæller den lille pige historien om ulven som jægerens følgesvend. Om hvordan han slagter den, spiser den og efter måltidet lægger alle knoglerne på skindet og om hvordan ulven atter rejser sig som før.

Jægeren fortæller om den dag, hvor han bød en fattig familie til at spise sammen med ham og hvordan sønnen ikke kunne modstå fristelsen til at knække et ben og suge marven ud af benet. Det på trods af, at jægeren udtrykkeligt have gjort klart at intet ben og ingen knogle måtte ødelægges. Da knoglerne efter måltidet blev lagt på skindet, rejste ulven sig og var halt på det ene ben. Ulven forlod jægeren, der tog sønnen som sin støtte, der resten af sine dage skulle tjene jægeren. Ulven, der var halt, gjorde først stop, da den nåede til Nordsjællands skove ..... til det arkimediske punkt i Gilleleje, til Gilbjerget.

---

¹⁹ Jægerens Pattada kniv (sa resolza) er gjort af Hr. Sotgiu. Den er smedet af lokalt udvundet stål og skaftet er af horn fra en lokal og vild Muflon (bjergfår). Hans hat, en dervish kûlah er en gave fra Mevlevi Sufi order. Det er en filthat, gjort af kartet uld og symbol for en gravsten over ens begravede ego.